

Utrikesutskottets betänkande

1978/79:6

med anledning av motion om internationella åtgärder mot omskärelse av flickor

Motionen

I motionen 1977/78:324 av Karin Ahrlund och Linnea Hörlén (fp) yrkas att riksdagen beslutar ge regeringen till känna att Sverige i sådana internationella sammanhang där frågan kan tas upp till behandling aktivt bör verka för att seden att unga flickor blir omskurna försvinner.

Bakgrund

S. k. kvinnlig omskärelse (innebärande stympning av clitoris och liknande ingrepp på kvinnans könsorgan) är en rituellt sedvänja som alltför praktiseras i en rad länder, främst i Öst- och Västafrika men även på vissa andra håll i världen. Ingreppet utförs i allmänhet på flickor i 3–8 års ålder och oftast under mycket primitiva hygieniska förhållanden.

Åtskilliga försök har redan gjorts att få till stånd samlade internationella aktioner mot denna hälsofarliga och förödmjukande sedvänja. Bl. a. tog Sverige i slutet av 1950-talet initiativ till åtgärder inom FN:s kvinnokommission, FN:s ekonomiska och sociala råd (ECOSOC) och Världshälsoorganisationen (WHO). Resultatet av dessa ansträngningar blev emellertid i stort sett endast några föga förpliktande resolutionstexter.

Det har i detta och andra sammanhang blivit uppenbart att omskärelsefrågan är i hög grad tabubelagd och på många håll betraktas som utomordentligt känslig att ta itu med. Också från WHO:s sida har denna inställning kunnat förmärkas. Varken i FN-deklarationen mot diskriminering av kvinnor eller i det utkast till konvention mot kvinnodiskriminering som nu behandlas i FN finns några klara hänvisningar till detta problem. Inte heller den s. k. världsaktionsplanen från den internationella kvinnokonferensen i Mexico sommaren 1975 berör denna fråga.

När kvinnofrågorna behandlades i FN:s generalförsamlings tredje (sociala) utskott hösten 1977, tog den svenska delegaten, som för övrigt är identisk med den ena av motionärerna, upp frågan om kvinnlig omskärelse. Hon framhöll därvid som angeläget att fördöma och motarbeta detta bruk som fortfarande förekommer i en rad länder som led i ett system i vilket kvinnan underkastas mannen. Någon debatt i ämnet utspann sig emellertid inte.

En för ändamålet upprättad arbetsgrupp inom utrikesdepartementet har under detta år dryftat de fortsatta framgångsvägarna i denna fråga och sökt kartlägga hur och genom vilka internationella organ som den bäst och

effektivast kan angripas. Också SIDA har sin uppmärksamhet riktad på spörsmålet och har exempelvis kontakt med en grupp afrikanska kvinnliga forskare o. a. som igångsatt studier om omskärelser, månggifte och liknande sedvänjor.

Den svenska delegationen till WIIO-konferensen våren 1978 fick i uppdrag att på lämpligt sätt under hand aktualisera frågan både med WHO:s sekretariat och med andra delegationer samt att stödja förslag om ett regionalt WIIO-seminarium angående mödravård, där även omskärelsefrågan eventuellt kan komma upp. Ett dylikt seminarium torde i början av nästa år komma att äga rum i Khartoum, och en svensk observatör har beretts tillfälle närvara. Vid WHO-konferensen lyckades Sverige få in en formulering i en resolution ägnad åt mödra- och barnavård, varigenom medlemsländerna uppmanas att lägga särskild vikt vid "åtgärder mot skadliga lokala förhållanden och sedvänjor". Till sådana sedvänjor kan tvivelsutan den kvinnliga omskärelsen räknas.

Övriga internationella sammanhang där frågan eventuellt kan komma att tas upp och drivas härnäst är bl. a. FN:s kvinnokommission, FN:s barnfond samt i förberedelsearbetet för det internationella barnåret (1979) och för den internationella kvinnokonferensen år 1980.

Utskottet

I likhet med motionärerna anser utskottet att Sverige på därför lämpligt sätt bör fortsätta att verka för att den i flera länder alltjämt praktiserade, farliga och motbjudande seden med omskärelse av flickor försvinner. Som framgått av bakgrundsredogörelsen ovan delas denna upplåttnings också av de svenska myndigheter som framför andra har befattning med FN- och biståndsfrågor. Ett arbete pågår sålunda redan i syfte att eliminera denna förkastliga sedvänja, och det sker i medvetande om spörsmålets eminent känsliga karaktär. Denna medvetenhet leder till slutsatsen att man framför allt bör eftersträva att uppmuntra framväxten av en allmän opinion mot bruket att omskära flickor inom de länder där detta alltjämt tillämpas. Därvidlag bör givetvis de möjligheter till information i ämnet tas till vara som kan yppa sig i samband med internationella och bilaterala bistånds- eller liknande insatser på hälsovårdens område.

Utskottet utgår från att frågan fortsättningsvis bevakas kontinuerligt från svensk sida och att de åtgärder vidtas som bedöms bäst främja syftet att avskaffa seden i fråga.

Med det anförda torde motionens syfte få anses tillgodosett.

Utskottet hemställer

att riksdagen betraktar motionen 1977/78:324 som besvarad med
vad utskottet anför.

Stockholm den 14 november 1978

På utrikesutskottets vägnar

ALLAN HERNELIUS

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Allan Hernelius (m), förste vice talmannen Torsten Bengtson (c), Erik Adamsson (s), Sture Palm (s), Georg Åberg (fp), Olle Göransson (s), Gunnel Jonäng (c), Gertrud Sigurdson (s), David Wirmark (fp), Karin Söder (c) och Bo Turesson (m).

1. *Enligt förordningen skall de som har varit i utlandet under en längre tid*

och som har varit i utlandet

under en längre tid och som har varit i utlandet

under en längre tid

Enligt förordningen skall de som har varit i utlandet

under en längre tid och som har varit i utlandet

under en längre tid

Enligt förordningen skall de som har varit i utlandet under en längre tid och som har varit i utlandet under en längre tid och som har varit i utlandet under en längre tid